

Socialisternes program ved stortingsvalget 1918

Vedtatt paa Det norske Arbeiderpartis landsmøte
29. marts - 1. april 1918

Ved alle valg anerkjender Det norske arbeiderparti kun kandidater, som erklærer sig enig i partiets hele principielle program.

Som nærmestliggende opgaver for lovgivningsmagten og derfor opgaver som bør indta en fremskutt plads i agitationen ved forestaaende stortingsvalg, skal landsmøtet peke paa:

1. Almindelig stemmeret i stat og kommune for kvinder og mænd over 21 aar. Valg av stortingsrepræsentanter efter forholdstalsvalg. Landet inddeles i store valgdistrikter med antallet av repræsentanter fastsat under hensyntagen til folkemængden. Bostedbaandets ophævelse. Folkeavstemning i vigtigere lovsaker. Valgdagen skal være fridag.
2. Folkeskolen utviklet til en fælles barneskole for alle samfundets barn. Obligatoriske ungdoms- og fagskoler, frie middelskoler, bygget paa øverste folkeskoleklasse.
Læsetiden forhøies og landsskolen bringes i høide med byskolens.
Skolestyret vælges direkte av de stemmeberettigede, ogsaa i landkommunerne.
Skolevæsenet henlægges under eget departement.
Kristendomskundskap utgaar av skolens fagkreds. Den nødvendige kirke- og religionshistoriske kundskap meddeles som led i historieundervisningen.
3. Omlægning av toldskatterne til indtægts-, formues- og arveskat, og disse gjort gradvis stigende. Ophævelse av den begrænsede skatteprocent.
4. Effektive botemidler mot arbeidsløshet. Otte timers arbeidsdag og foreningsretten beskyttet.
5. Almindelig folkepension.
Sykepleien ført over i beskatningen. Ved forandringer i sykeforsikringsloven kræves særlig lettet adgang for kommunerne til at ansætte læger og jordmødre paa fast løn og til at yde fri kur og pleie paa sykehus.
6. a. Avvæbning.
b. Stedsevarende nøytralitet.
c. Obligatoriske ubetingede voldgiftsavtaler.
7. Rentefrie laan for ubemidlede til grundforbedringer av mindre jordbruk.
Landkommuner skal sikre sig jord, som til enhver tid kan anvendes til kommunal drift eller arbeiderbruk.
Fortrinsret for kommunerne til laan av offentlige midler til kjøp av jord, skog og andre naturherligheter.
Retten til jagt, fangst og fiske tilsikres alle landets indvaanere.
Ret for stat og kommune til at erhverve jordeiendomme og andre naturherligheter som skog, vandfald, byggegrund, gruber og fiskevær ved tvungen avstaaelse.
Denne kommunernes ret bør i første række anvendes overfor:
a. Eiendomme som eies av utenbygdsboende og selskaper, og
b. Eiendomme som gjennom længere tid har været drevet saa slet, at samfundet ikke er tjent med det.

Erstatningen skal bygges paa eiendommens virkelige avkastning og maa ikke overstige gjennomsnittet av de sidste 10 aars skattetakst.

Matrikelskatten avløses av en progressiv grundskat bygget paa sakkyndig værdsættelse og periodiske takster ved kommunal foranstaltning.

8. Kommunerne paalægges ved lov at føre en effektiv boligkontrol og med støtte av staten at opføre det tilstrækkelige antal av forsvarlige boliger for befolkningen. Loven om husleieregulering gjøres varig og forpligtende for alle kommuner. Der indføres autoriserte leiekontrakter til beskyttelse av leieboernes interesser. Egnehjemsbevægelsen fremmes under former som betrygger mot spekulation.
9. Staten bør støtte og ved lov fremelske kooperative og kommunale foretagender, handels- og haandverksbedrifter.
Staten og amterne overtar dampskibstrafikken, hvorved en planmessig drift av de store kystlinjer og en forbedret ordning av de vigtigere lokalruter fremmes.
10. Bekjæmpelse av drikke trafikken ved et lovgivningsarbeide som leder frem til statsforbud. Før det nuværende forbud ophæves avgjøres spørsmålet om totalforbud ved folkeavstemning.